

Joensuun kaupungin verkkosivuston saavutettavuuden arviointi (WCAG 2.0)

1. Verkkopalvelun arvioija
Papunet, Kehitysvammaliitto ry
2. Arvioinnin tilaaja
Papunet, Kuntien verkkopalveluiden saavutettavuuden arviointi -hanke
3. Arvioinnin ajankohta
22.5.2015
4. Arvioitava kohde
Joensuun kaupungin sivusto. Palvelun etusivu (http://www.joensuu.fi) ja sen HTML-pohjaiset sivut
5. Arvioinnin tavoite
Perusraportti Perusraportissa jokainen WCAG 2.0 -kriteeri merkitään hyväksytyksi tai hylätyksi. Hyväksytyin kriteerin pistemäärä on 2, osittain hylätyn kriteerin 1 ja hylätyn 0. Mikäli kriteeri ei täyty, raportissa esitetään vähintään yksi hylkäykseen johtanut sivu. Sivun on tarkoitus toimia esimerkkinä ongelmasta, joten palvelussa saattaa olla muitakin sivuja, joilla kyseinen ongelma esiintyy. Kriteereistä arvioidaan ainoastaan arvioitavissa olevat kohdat, ts. ne kriteerit, joita koskevia ominaisuuksia sivustolla ei ole, jätetään arvioimatta. Nämä kohdat eivät vaikuta negatiivisesti loppupistemäärään, ja ne on merkitty raportissa harmaalla värillä.
6. Arvioinnin taso (A, AA, AAA)
AA
7. Käytetyt teknologiat
HTML, CSS, JavaScript

8. Arvioitavat sivut

- <http://www.joensuu.fi/>
- <http://www.joensuu.fi/pohjoiskarjalanmuseo>
- <http://www.joensuu.fi/-/kaupunginorkesterin-savellampoa-joulun-alla>
- <http://www.joensuu.fi/yrittystontit1>
- <http://www.joensuu.fi/vuorojenjakokriteerit>
- <http://www.joensuu.fi/video>
- <http://www.joensuu.fi/palaute>
- <http://www.joensuu.fi/muu-koulutus>
- http://www.joensuu.fi/tilattavat_kartat_ja_karttatiedostot
- <http://www.joensuu.fi/saastohjelma>
- http://www.joensuu.fi/ei_olemassa
- <http://www.joensuu.fi/reilujoensuu>
- <http://www.joensuu.fi/asiointi>
- <http://www.joensuu.fi/en/web/english>
- <http://www.joensuu.fi/hankintatoimi>

9. Muuta olennaista

Arvio on tehty osana Papunet-verkkopalveluyksikön toteuttamaa hanketta, joka sai osarahoituksen Liikenne- ja viestintäministeriöltä. Hankkeen nimi on *“Kuntien verkkopalveluiden saavutettavuuden arviointi -hanke”*. Hankkeen tavoitteena oli arvioida kuntien verkkopalveluiden saavutettavuutta (10-15 kuntaa), julkaista tulokset verkossa ja informoida kuntia arvioiden tuloksista.

Arvioreportti

1.1 Tekstivastineet: Tarjoa tekstivastineet kaikelle ei-tekstuaaliselle sisällölle.				
Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
1.1.1 (A-taso)	Onko käyttäjän kannalta olennaista informaatiota sisältäville kuville annettu kuvaava ja riittävän informaation sisältävä tekstivastine?	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.joensuu.fi/ • http://www.joensuu.fi/pohjoiskarjalanmuseo • http://www.joensuu.fi/kaupunginorkesterin-savellampoa-joulun-alla 	<ul style="list-style-type: none"> - Sivuston logosta puuttuu alt-attribuutti. - Sivustolla on käytetty yleisesti huonoja tekstivastineita tai ne puuttuvat kokonaan. 	0
1.1.1 (A-taso)	Linkitetyillä kuvilla ja lomakkeiden kuvapainikkeilla on kuvaava tekstivastine tai -arvo.	• http://www.joensuu.fi/	- Etusivun laatikoiden kuvilla ei ole kuvaavaa tekstivastinetta tai -arvoa.	0
1.1.1 (A-taso)	Onko käyttäjän kannalta epäolennaisille kuville annettu määre alt="" tai toteutettu ne css-taustakuvana?	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.joensuu.fi/yritystontit1 • http://www.joensuu.fi/vuorojenjakokriteerit 	<ul style="list-style-type: none"> - Oikean laidan puhekuplasta puuttuu tyhjä alt-attribuutti. - Sisältösivuilla Joensuu-kuvasta puuttuu tyhjä alt-attribuutti. - Tiedostolistauksessa tiedostoikoneista puuttuu tyhjä alt-attribuutti. 	0
1.1.1 (A-taso)	Onko CAPTCHA tai muuta vastaavat ratkaisut toteutettu saavutettavasti?			NA
1.1.1 (A-taso)	Onko lomakkeiden kentillä kuvaavat nimilaput (label)?			2
1.1.1 (A-taso)	Onko kaikelle muulle ei-tekstimuotoiselle sisällölle annettu tekstivastine?	• http://www.joensuu.fi/video	Upotetulla videolla ei ole tekstivastinetta.	0
1.2 Aikasidonnainen media: Tarjoa vastine aikasidonnaiselle medialle.				
Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
1.2.1 (A-taso)	Onko audiomuotoiselle sisällölle (podcastit, mp3-tiedostot ym.) olemassa vastaavan informaation sisältävä tekstimuotoinen vastine?			NA
1.2.1 (A-taso)	Onko videoille olemassa vastaavan informaation sisältävä tekstimuotoinen vastine tai audiotiedosto?			NA

1.2.2 (A-taso)	Onko tekstitykset tarjottu kaikelle nauhoitetulle audiosisällölle synkronoidussa mediassa? Tekstityksien tulee tarjota audioraidan sisältö tekstimuodossa, sisältäen informaatiota, joka ei välttämättä liity itse dialogeihin (esimerkiksi "huokaisee", "oven narahdus" tai "salamointia").	http://www.joensuu.fi/video		0
1.2.3 (A-taso)	Onko verkkosivuilla oleville videoille olemassa kuvaileva tekstivastine tai kuvaileva ääniselite (mikäli videon oma ääniraita ei sisällä riittävää informaatiota kaikesta videon sisällöstä)?	http://www.joensuu.fi/video		0
1.2.4 (AA-taso)	Onko suoran videosisällön ääniraita tekstitetty.			NA
1.2.5 (AA-taso)	Onko erillinen kuvaileva ääniselite tarjolla kaikelle videosisällölle?	http://www.joensuu.fi/video		0

1.3 Mukautettava: Tuota sisältöä, joka voidaan esittää eri tavoin (esimerkiksi yksinkertaisemman asettelun avulla) informaatiota tai rakennetta menettämättä.

Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK
1.3.1 (A-taso)	Onko verkkosivun rakenne ja elementtien suhteet ilmaistu HTML-kielen avulla tai vastaava informaatio on annettu tekstimuotoisena?	http://www.joensuu.fi/ , http://www.joensuu.fi/palautte	- Joka sivulla näkyvällä päähakukentällä ei ole nimilappua (label). - Palautesivu on toteutettu iframe-elementin avulla, mutta sillä ei ole kuvaavaa otsikkoa. Itse lomakkeessa on käytetty taulukkoelementtiä asemointiin, vaikka sisältö ei ole taulukkomuotoista dataa. Lomakkeen alku on määritelty taulukon otsikoksi, joten se luetaan aina riviltä toiselle siirryttäessä. Taulukossa on lisäksi sisäkkäin kaksi taulukkoa (aihealue-pudotusvalikko).	1
1.3.2 (A-taso)	Onko HTML-koodin kautta määrittyvä sisällön lukemisjärjestys looginen ja intuitiivinen?			2
1.3.3 (A-taso)	Onko verkkosivuston käyttämiseen tarkoitettut ohjeet toteutettu niin, että niiden ymmärtäminen ei vaadi kykyä kuulla tai nähdä?	http://www.joensuu.fi/muu-koulutus . http://www.joensuu.fi/tilattavat_kartat_ja_karttatiedostot	Ohjeissa on käytetty suuntia (vasemmalla).	1

1.4 Onko verkkosivustolla esitettävät ohjeet toteutettu niin, että niiden ymmärtäminen ei vaadi kykyä kuulla tai nähdä?

Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
1.4.1 (A-taso)	Onko käytetty muitakin visuaalisia keinoja kuin väriä välittämään			2

	informaatiota verkkosivulla?			
1.4.2 (AA-taso)	Onko verkkosivulla mekanismi äänen pysäyttämiseksi, hiljentämiseksi tai sen voimakkuuden säätämiseksi mikäli se käynnistyy automaattisesti ja soi yli 3 sekuntia?			NA
1.4.3 (AA-taso)	Onko tekstin tai tekstiä esittävän kuvan kontrastisuhte vähintään 4,5:1? Onko ison tekstin (yli 18px tai 14px lihavoituna), kontrastisuhte vähintään 3:1?	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.joensuu.fi • http://www.joensuu.fi/saastoohjelma • http://www.joensuu.fi/ei_olemassa 	<ul style="list-style-type: none"> - Sininen FIN-teksti yläpalkissa ei täytä kontrastivaatimusta. - Sisältösivujen sininen linkkiteksti valkoisella pohjalla ei täytä kontrastivaatimusta. - Virhesivun tekstit eivät täytä kontrastivaatimusta. 	0
1.4.4 (AA-taso)	Onko verkkosivu on luettava ja voidaanko sitä käyttää ilman ongelmia, jos tekstin kokoa kasvatetaan 200%?			2
1.4.5 (AA-taso)	Onko vältetty tekstin tarpeetonta esittämistä kuvamuodossa?			2

2.1 Käytettävissä näppäimistöltä: Toteuta kaikki toiminnallisuus siten, että se on käytettävissä näppäimistöltä.

Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
2.1.1 (A-taso)	Sivun kaikki toiminnot ovat käytettävissä näppäimistön kautta.	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.joensuu.fi, • http://www.joensuu.fi/palauta 	<ul style="list-style-type: none"> - Pienennä tekstiä -linkki ja suurena tekstiä -linkki ei ole käytettävissä näppäimistön kautta. - Palautelomakkeen aihealuepudotusvalikko ei ole käytettävissä näppäimistön kautta. 	1
2.1.2 (A-taso)	Näppäimistön fokus ei milloinkaan lukitu sivun mihinkään elementtiin. Jos näppäimistöllä voidaan siirtyä johonkin sivun elementtiin, siitä on mahdollista näppäimistön avulla myös pois.	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.joensuu.fi 	Etusivun Facebook-liitännäinen lataa jatkuvasti uutta sisältöä, eikä elementistä pääse helposti pois.	1

2.2 Tarpeeksi aikaa: Anna käyttäjille tarpeeksi aikaa lukea ja käyttää sisältöä.

Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
2.2.1 (A-taso)	Jos sivulla tai sovelluksella on aikaraja, onko käyttäjän mahdollista kytkeä aikaraja pois päältä, säätää sitä tai jatkaa sitä?			NA

2.2.2 (A-taso)	Voidaanko automaattisesti käynnistyvä liikkuva, välkkyvä tai vierivä sisältö keskeyttää, pysäyttää tai piilottaa käyttäjän toimesta?	http://www.joensuu.fi/reilu joensuu, http://www.joensuu.fi/asio inti	Käyttäjä ei pysty keskeyttämään, pysäyttämään tai piilottamaan vaihtuvia kuvia.	0
2.3 Sairauskohtaukset: Älä suunnittele sisältöä tavalla, jonka tiedetään aiheuttavan sairauskohtauksia.				
Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
2.3.1 (A-taso)	Mikään sivun oleva sisältö ei välky tiheämmin kuin 3 kertaa sekunnissa?			2
2.4 Navigoitava: Tarjoa käyttäjille tapoja navigoida, etsiä sisältöä ja määrittää sijaintinsa.				
Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
2.4.1 (A-taso)	Onko sivulla mahdollista ohittaa verkkopalvelun toistuvat rakenteet, esimerkiksi joka sivulla toistuvat navigointirakenteet?	http://www.joensuu.fi/	Kaikilla muilla sivuilla paitsi etusivulla toistuvat rakenteet voidaan ohittaa otsikoiden avulla.	1
2.4.2 (A-taso)	Onko verkkosivuilla kuvaavat ja informatiiviset otsikot ("Page title")?			2
2.4.3 (A-taso)	Onko verkkosivun navigoitavien elementtien (linkit, lomake-elementit yms.) navigointijärjestys looginen ja intuitiivinen?			2
2.4.4 (A-taso)	Voidaanko jokaisen linkin tarkoitus selvittää yksin linkkitekstistä tai linkkitekstistä ja sen kontekstista yhdessä?	http://www.joensuu.fi/yritystontit1, http://www.joensuu.fi/hankintatoimi	- Jokaisella sivulla näkyvän etusivulinkin (vaakuna) teksti on piilotettu, myös ruudunlukuohjelmilta. - Hymynaama-linkkien tarkoitusta ei voi selvittää ohjelmallisesti.	1
2.4.5 (AA-taso)	Verkkosivu on löydettävissä sivustolta useammalla kuin yhdellä tavalla.			2
2.4.6 (AA-taso)	Ovatko otsikot (h1, h2, jne.) kuvaavia ja informatiivisia? Ovatko lomake- ja muiden vuorovaikutteisten			2

	toimintoelementtien nimilaput (labels) kuvaavia ja informatiivisia?			
2.4.7 (AA-taso)	Näkeekö käyttäjä, missä verkkosivun elementissä näppäimistön fokus kulloinkin on?	• http://www.joensuu.fi/	- Etusivun laatikoissa fokus näkyy heikosti. Facebook-liitännäisen jälkeen fokus katoaa. - Navigaatiovalikoissa fokusta ei näy. Etenkin päävalikkoon pääseminen näppäimistöllä on tämän vuoksi todella hankalaa.	0
3.1 Luettava: Tee tekstisisällöstä luettavaa ja ymmärrettävää.				
Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
3.1.1 (A-taso)	Onko verkkosivun kieli määritetty?			2
3.1.2 (A-taso)	Onko käyttäjälle kerrottu (lang-attribuutilla), jos verkkosivun jokin sisältöelementti on esitetty sivulle määritetystä kielestä poikkeavasti?			2
3.2 Ennakoitava: Tee verkkosivuista sellaisia, että niiden ilmiäisy ja toiminta ovat ennakoitavissa.				
Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
3.2.1 (A-taso)	Kun verkkosivun jokin elementti vastaanottaa fokuksen, sen seurauksena <ul style="list-style-type: none"> • sivu ei merkittävästi muutu • pop-up -ikkuna ei avaudu • näppäimistön fokus ei siirry loogisesta paikastaan • ei tapahdu mitään muuta muutosta, joka voisi hämmäntää tai disorientoida käyttäjää. 	• http://www.joensuu.fi	Facebook-liitännäinen hämmäntää käyttäjää (lataa jatkuvasti uutta sisältöä).	1
3.2.2 (A-taso)	Kun käyttäjä syöttää tietoa tai muuttaa jonkin verkkosivun elementin asetusta tai arvoa, tämän seurauksena <ul style="list-style-type: none"> • sivu ei merkittävästi muutu • pop-up -ikkuna ei avaudu • näppäimistön fokus ei siirry loogisesta paikastaan • ei tapahdu mitään muuta muutosta, joka voisi hämmäntää tai disorientoida käyttäjää, ellei tästä ole kerrottu käyttäjälle etukäteen. 			2

3.2.3 (AA-taso)	Pysyykö useilla sivuilla toistuvien navigaatioelementtien linkkijärjestys samana verkkopalvelun eri sivuilla?			2
3.2.4 (AA-taso)	Samoin toiminnon toteuttavat elementit esitetään verkkopalvelun eri sivuilla johdonmukaisesti.			2

3.3 Syötteen avustaminen: Auta käyttäjiä välttämään ja korjaamaan virheitä.

Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
3.3.1 (A-taso)	Jos lomakkeella havaitaan syötevirhe, sen paikka osoitetaan ja virheen kuvaus esitetään tekstimuotoisena.	http://www.joensuu.fi/palautte	- Paikka osoitetaan ja virheen kuvaus esitetään tekstimuotoisena, mutta virheen kuvausteksti tulisi olla esimerkiksi ennen palaute-kenttää tai virheellisen kentän label-elementissä. Nyt virheen kuvausteksti on palaute-kentän vieressä seuraavassa solussa. - Tyhjän lomakkeen lähettämisen jälkeen esitetään virheilmoitusikkuna, mutta koska fokus siirtyy automaattisesti sulje-painikkeeseen, ruudunlukohjelman käyttäjä ei välttämättä huomaa ilmoituksen tekstiä.	1
3.3.2 (A-taso)	Onko käyttäjää ohjeistettu riittävästi mikäli hänen edellytetään syöttävän tietoa verkkopalveluun?			2
3.3.3 (AA-taso)	Jos lomakkeella havaitaan syötevirheitä, korjausehdotukset esitetään käyttäjälle (mikäli ne tunnetaan).			NA
3.3.4 (AA-taso)	Voiko käyttäjä peruuttaa, tarkistaa tai vahvistaa lähettämänsä syötteen, jos se: <ul style="list-style-type: none"> • aiheuttaa lakiin perustuvia sitoumuksia • aiheuttaa taloudellisia seuraamuksia • sisältää käyttäjän testivastauksia • muuttaa tai poistaa käyttäjän hallinnoimaa dataa 			NA

4.1 Luettava: Tee tekstisisällöstä luettavaa ja ymmärrettävää.

Kriteeri	Heuristiikka	Sivut (URI)	Kommentit	OK / pisteet
----------	--------------	-------------	-----------	--------------

<p>4.1.1 (A-taso)</p>	<p>Onko verkkopalvelun sisältämä HTML-koodi sellaista, että käytettävät ohjelmat (esim. selaimet ja ruudunlukuohjelmat) pystyvät esittämään (jäsentämään) sen oikein?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.joensuu.fi/ • http://www.joensuu.fi/palautte 	<ul style="list-style-type: none"> - Target-attribuutin arvoa on käytetty väärin ("blanck"). - URL-osoitteiden &-merkkejä ei ole enkoodattu. - ID-tunnisteet eivät ole yksilöllisiä. - Palautesivulla on käytetty myös paljon elementikohtaisia tyylimäärityksiä (style-attribuutilla), mikä ei ole suositeltavaa, koska se korvaa käyttäjän mahdolliset omat tyylimääritykset. 	<p>1</p>
<p>4.1.2 (A-taso)</p>	<p>Ovatko kaikki käyttöliittymäkomponentit toteutettu niin, että niitä voidaan käyttää ohjelmallisesti?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.joensuu.fi/hankintatoimi • http://www.joensuu.fi/palautte 	<ul style="list-style-type: none"> - Hymynaama-linkkien tarkoitusta ei voi selvittää ohjelmallisesti. - Palautelomakkeen aihealuepudotusvalikkoa ei voi käyttää tai asettaa sen arvoa ohjelmallisesti, eikä sen roolia voi selvittää. 	<p>0</p>

Kokonaispistemäärä 42 / 72 eli **58,3 %**